

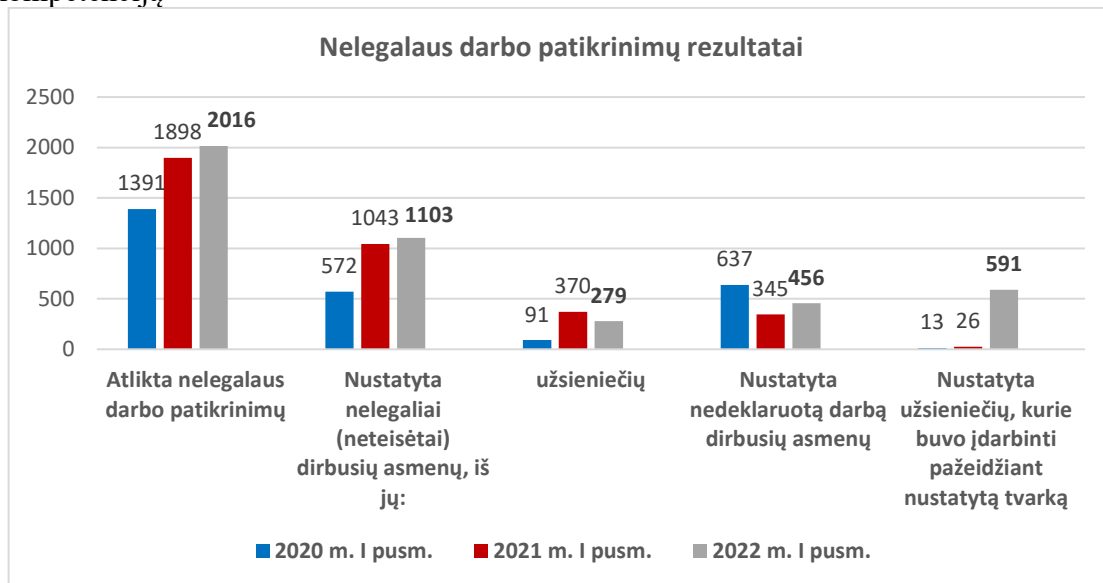
**INFORMACIJA APIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO
INSPEKCIJOS PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS
VYKDOMĄ NELEGALAUS DARBO REIŠKINIŲ KONTROLĖS KOORDINAVIMĄ BEI
PRIEMONES VYKDANT NELEGALAUS DARBO PREVENCIJĄ PER 2022 M. I PUSM.**

Bendri nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolės rezultatai per 2022 m. I pusm.

Nelegalaus darbo ir jo apraiškų kontrolė ir prevencija yra Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) prioritetinė veiklos sritis, tuo tikslu Valstybinė darbo inspekcija aktyviai vykdo rizikingų ūkio subjektų tikslinius tikrinimus siekiant išsiaiškinti nelegalaus darbo faktus bei darbo ir poilsio laiko apskaitos pažeidimus. Tam, kad Valstybinės darbo inspekcijos veikla šioje srityje būtų efektyvi ir maksimaliai sumažintų darbo rinkos šėšėlį, skatintų visuomenės nepakantumą nelegaliam darbui, yra taikomos kontrolės priemonės bei prevenciniai veiksmai, kurių pagrindinis tikslas – atgrasinti verslą nuo nelegalaus darbo ir jo apraiškų. Valstybinė darbo inspekcija nelegalaus (neteisėto) darbo prevencijos bei kontrolės klausimais per 2022 m. I pusm. atliko 2 016 nelegalaus ir nedeklaruoto darbo, užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos bei vykdomos neregistruotos savarankiškos veiklos patikrinimus (toliau – ND patikrinimai), kurių metu buvo patikrinta 1 910 subjektų (iš jų patikrinta įmonių – 999, ūkininkų ūkių – 69 bei 845 fiziniai asmenys). 452 ND patikrinimų metu buvo vykdoma skaidriai dirbančiųjų asmenų kontrolė – patikrinti 985 asmenys, siekiant nustatyti ar jie turi skaidriai dirbančiojo asmens tapatybės indentifikavimo kodą. ND patikrinimų metu buvo nustatyti 1 103 nelegaliai dirbę ir neregistruotą savarankišką veiklą vykdę (toliau – nelegaliai (neteisėtai) dirbę) asmenys (734 atvejai: iš jų 194 atvejai įmonėse, 24 atvejai ūkininkų ūkiuose). Buvo nustatytas 301 asmuo, dirbęs be skaidriai dirbančiojo ID (atvejų, kai buvo nustatyta asmenų, dirbusių be skaidriai dirbančiojo ID skaičius – 229). ND patikrinimų metu buvo nustatyti 870 nelegaliai, nedeklaruotą darbą dirbę, neregistruotą savarankišką veiklą vykdę bei įdarbinti nesilaikant užsieniečių įdarbinimo ir informavimo tvarkos užsienio šalių piliečiai, iš jų – 279 dirbo nelegaliai arba vykdė neregistruotą savarankišką veiklą, o 591 buvo įdarbinti nesilaikant nustatytos įdarbinimo ir informavimo tvarkos. 2022 m. I pusm., lyginant su 2020-2021 m. I pusm., nustatyta ženkliai daugiau užsieniečių, kurie buvo įdarbinti nesilaikant nustatytos įdarbinimo ir informavimo tvarkos, nes nuo 2021 m. birželio 15 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo (toliau – UĮ) 57 str. pakeitimas, kuriuo numatyta atsakomybė juridiniam asmeniui už informavimo apie įdarbintus arba atsiųstus laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečius tvarkos pažeidimus. Pagal UĮ 57 str. 2-3 d., už informacijos apie įdarbinto ar priimto komandiriuoto užsieniečio nepateikimą Valstybinei darbo inspekcijai per SODROS informacinę sistemą (LDU pranešimo nepateikimą) Valstybinė darbo inspekcija darbdaviui-juridiniam asmeniui skiria 200-400 Eur baudą.

Buvo nustatyti 456 asmenys (84 atvejai: iš jų 78 atvejai įmonėse, 4 atvejai ūkininkų ūkiuose), dirbę nedeklaruotą darbą (pažeidžiant darbo ir poilsio laiko režimą ar kuriems nebuvo mokamas nustatytas atlygis už darbą poilsio ir švenčių dienomis, už viršvalandinį ir naktinį darbą). (1 grafikas). Pažeidėjams už nelegalų (neteisėtą), nedeklaruotą darbą ir už užsieniečių įdarbinimo tvarkos, skaidriai dirbančiųjų asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus surašyti 1 005 protokolai dėl 1 093 asmenų, iš jų pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 95 str. (Nelegalus darbas) 199 administracinių nusižengimų protokolai (toliau – AN protokolai) dėl 513 asmenų bei 475 AN protokolai pagal ANK 150 str. (Komerčinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimas). Pagal UĮ 56 str. buvo surašyti 173 pažeidimų protokolai, pagal UĮ 57 str. – 131 pažeidimų protokolai, o pagal UĮ 58 str. – 26 pažeidimų protokolai. ND patikrinimų metu buvo surašyti 25 AN ir pažeidimų protokolai už skaidriai dirbančiųjų asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus, iš jų: pagal ANK 362¹ str. – 23, ANK 96¹ str. – 1 ir pagal UĮ 59¹ str. – 1. Nuo metų pradžios – 299 nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys po Valstybinės darbo inspekcijos patikrinimų buvo įdarbinti oficialiai. Paskaičiuota, kad valstybei būtų sumokėta daugiau nei 1,2 milijono eurų mokesčių, jei po Valstybinės darbo inspekcijos patikrinimų įdarbinti asmenys

dirbtų pusmetį. Apie neteisėtą vykdomą veiklą buvo išsiųsti 57 pranešimai kitoms institucijoms pagal kompetenciją

1 grafikas. Nelegalaus darbo kontrolės rezultatų pokyčiai

Siekiant užtikrinti planinių rodiklių vykdymą ir nelegalaus darbo kontrolės rezultatyvumo didinimą, dar labiau buvo stiprinamas pasirengimas nelegalaus darbo kontrolės patikrinimams, iš anksto analizuojami tiek Valstybinės darbo inspekcijos, tiek kitų kontrolės įstaigų turimi duomenys ir sukaupta informacija, kruopščiai atsirenkami patys rizikingiausi tikrintini ūkio subjektai bei objektai. Pažymėtina, kad siekdami atsirinkti rizikingus statybos objektus, kuriuose galimai dirbama nelegaliai, Valstybinės darbo inspekcijos darbo inspektoriai vykdo statybos objektų stebėseną, renka informaciją ir ją analizuoja, vertina galimas rizikas, statybos objektų stebėsenai pasitelkiami bepiločiai orlaiviai (dronai), kas leidžia tinkamai užfiksuoti, iširti ir (ar) atskleisti administracinius nusižengimus ir kitus teisės pažeidimus. Nuo 2021 m. bepiločius orlaivius (dronus) naudoja visi Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniai skyriai.

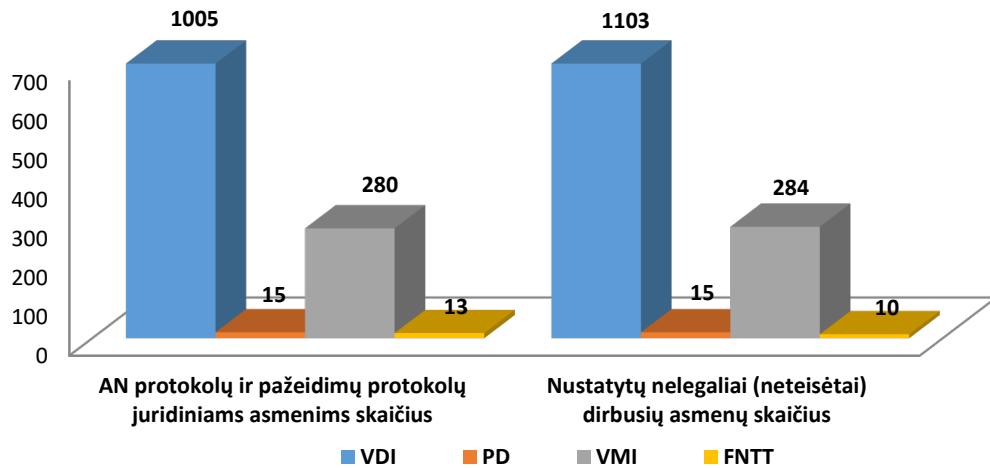
Valstybinės darbo inspekcijos 2022 m. I pusm. nelegalaus darbo kontrolės rezultatyvumas – atvejų kai buvo nustatyti asmenys dirbę nelegaliai (neteisėtai) bei įdarbinti pažeidžiant užsieniečių įdarbinimo tvarką ir nelegalaus (neteisėto) darbo patikrinimų skaičiaus santykis, proc. – 45,78 (planinė reikšmė – 36 proc.). Nelegalaus darbo kontrolės rezultatyvumas 2022 m. I pusm., lyginant su 2021 m. I pusm. (36,8 proc.) padidėjo beveik 9 proc. punktais (1 grafikas).

2 grafikas. Nelegalaus darbo kontrolės rezultatyvumo šio darbo atvejų skaičiui įvertinti pokyčiai

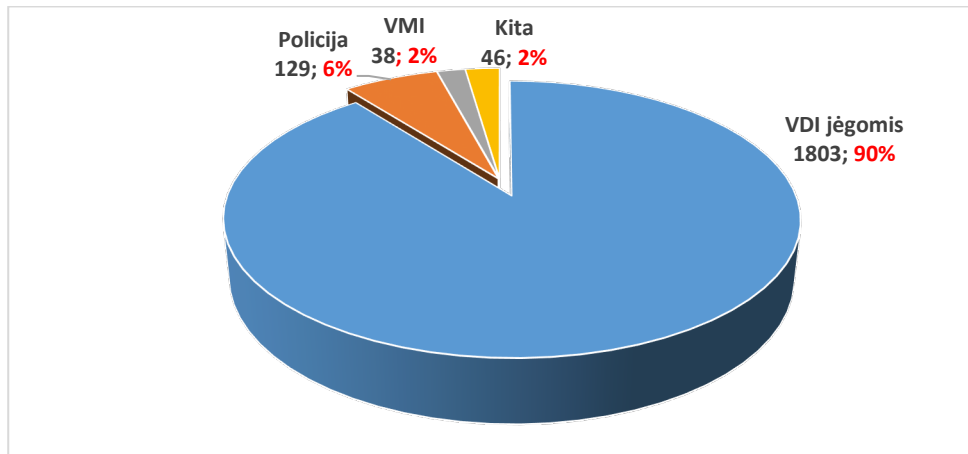
Valstybinė darbo inspekcija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. lapkričio 26 d. nutarimą Nr. 1407 „Dėl nelegalaus darbo reiškinių kontrolės koordinavimo“, pateikia apibendrintus duomenis apie nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolę vykdančių institucijų 2022 m. I pusm. atliktų kontrolės veiksmų rezultatus (3 grafikas) bei informaciją apie 2022 m. I pusm.

Valstybinės darbo inspekcijos nelegalaus darbo reiškinių kontrolės ir prevencijos rezultatus. Per 2022 m. I pusr. nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolę bei prevenciją vykdančios institucijos iš viso nustatė 1 412 nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų, iš jų 714 asmenų, kurie vykdė neregistruotą individualią veiklą, taip pat surašė 1 313 AN protokolų ir pažeidimų protokolų juridiniams asmenims, iš jų už nelegalų darbą pagal ANK 95 str. (Nelegalaus darbas) – 247. Už nelegalų darbą juridiniams asmenims pagal UI 56 str. institucijos surašė 191 pažeidimų protokolą, iš jų 173 pažeidimų protokolus surašė Valstybinė darbo inspekcija.

3 grafikas. Nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolė pagal institucijas

Kartu su kitomis nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolę ir prevenciją vykdančiomis institucijomis (Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (toliau – VMI), Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos ir Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos bei kitomis institucijomis per 2022 m. I pusr. Valstybinė darbo inspekcija atliko 10 proc. visų Valstybinės darbo inspekcijos atliktų nelegalaus (neteisėto) darbo kontrolės patikrinimų (1 803 patikrinimai). 2022 m. I pusr. kompleksinių patikrinimų duomenys pateikiami 4 grafike.

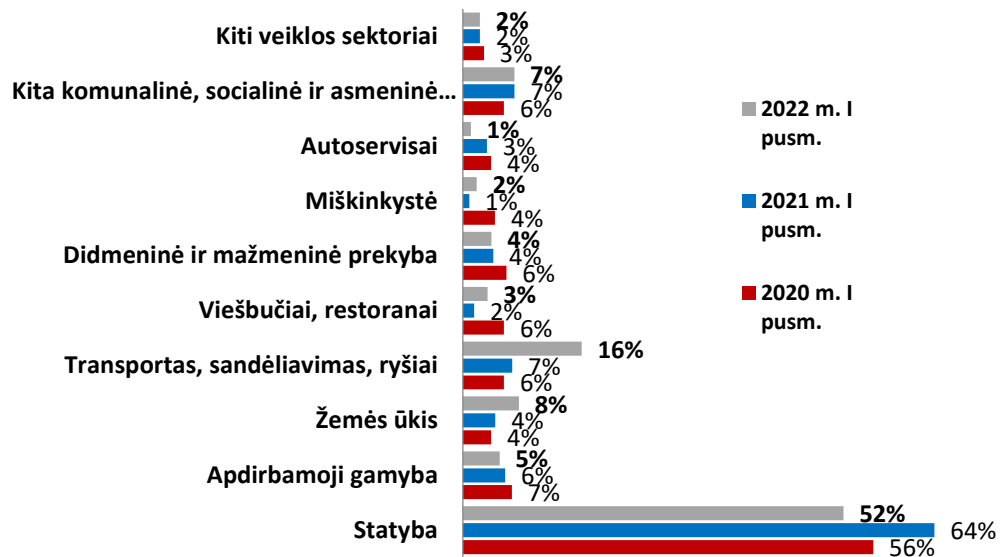

4 grafikas. Atlikti inspektavimai su kitomis institucijomis

Nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų pagal rizikingiausius ekonominės veiklos sektorius nustatymas

Analizuojant Valstybinės darbo inspekcijos nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų išaiškinimą pagal ekonominės veiklos sektorius matyti, kad 2022 m. I pusr. daugiausia ND inspektavimų atlikta statybos sektoriuje – 1 302 (2021 m. I pusr. – 1 112; 2020 m. I pusr. – 679), ir tai sudaro 64,58 proc. visų atliktų ND inspektavimų (2019 m. I pusr. – 58,59 proc.; 2020 m. I

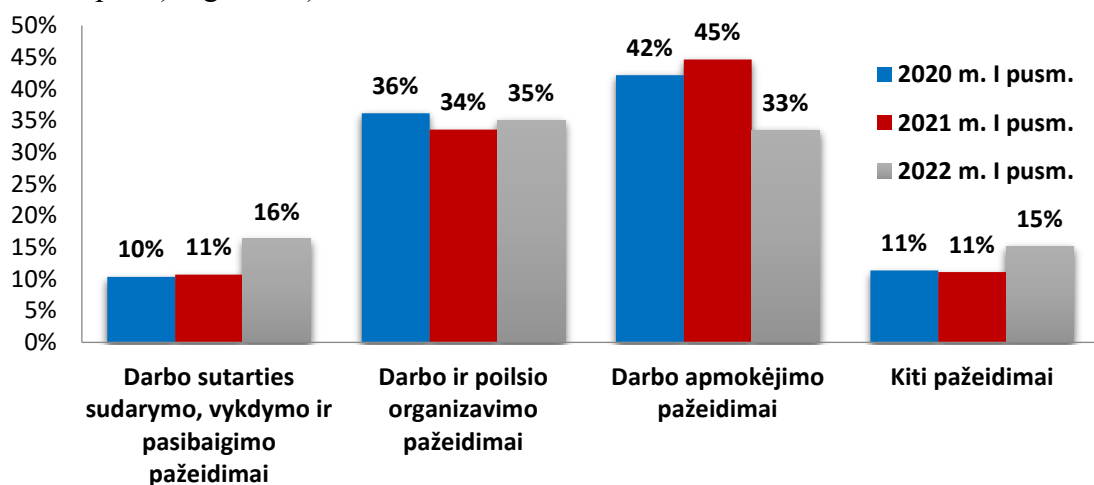
pusm. – 55,42 proc.). Taip pat statybos sektoriuje buvo nustatyta ir daugiausiai nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų – 570 (2021 m. I pusm. – 668; 2020 m. I pusm. – 317). Nustatytų nelegaliai (neteisėtai) dirbusių asmenų skaičius statybų sektoriuje 2022 m. I pusm. sudarė 51,68 proc. (2021 m. I pusm. – 64,05 proc.; 2020 m. I pusm. – 55,42 proc.). Atkreiptinas dėmesys, kad 2022 m. I pusm., lyginant su 2020-2021 m. I pusm., pastebimai padidėjo nelegaliai (neteisėtai) nustatytų asmenų skaičius transporto ir saugojimo sektoriuje, taip pat daugiau nustatyta žemės ūkyje. (5 grafikas).

5 grafikas. Nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys pagal ekonominės veiklos rūšis

Nedeklaruoto darbo pažeidimų nustatymas

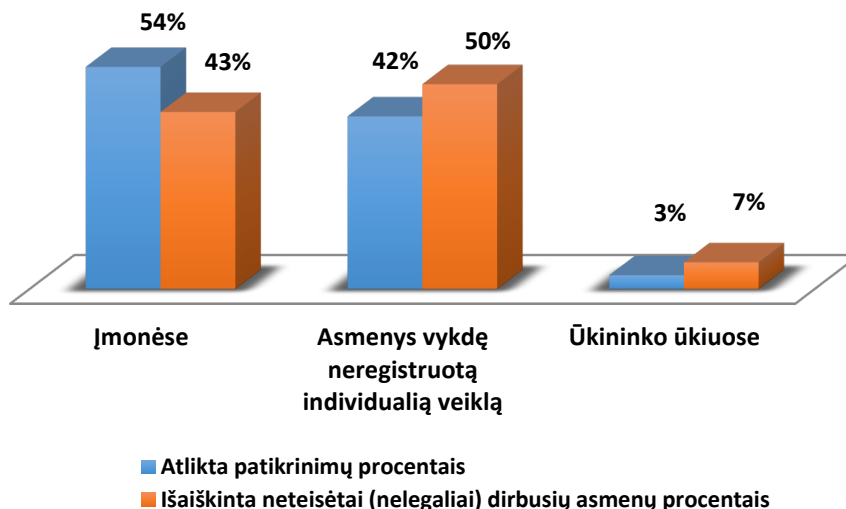
Darbo ir poilsio laiko pažeidimai 2021 m. I pusm. sudarė 35 proc. nustatytų pažeidimų (2021 m. I pusm. – 34 proc.; 2020 m. I pusm. – 36 proc.), tuo tarpu darbo apmokėjimo (neteisingo viršvalandinio ir nakties darbo bei už darbą poilsio ir švenčių dienomis apmokėjimo – 33 proc. (2021 m. I pusm. – 45 proc.; 2020 m. I pusm. – 42 proc.), o darbo sutarties sudarymo, vykdymo ir pasibaigimo pažeidimai sudarė 16 proc. nustatytų pažeidimų (2021 m. I pusm. – 11 proc.; 2020 m. I pusm. – 14 proc.) 6 grafikas).

6 grafikas. Nustatytų darbo įstatymų pažeidimų pobūdis

Iš visų 2022 m. I pusm. nustatytų neteisėtai dirbusių asmenų 50 proc. sudarė neteisėtai dirbę fiziniai asmenys, kurie vykdė neregistruotą individualią veiklą (patikrinimų – 42proc.), įmonėse –

43 proc. (patikrinimų – 54 proc.), o pas ūkininkus – 7 proc. (patikrinimų – 3 proc.). Duomenys pateikti 7 grafike.

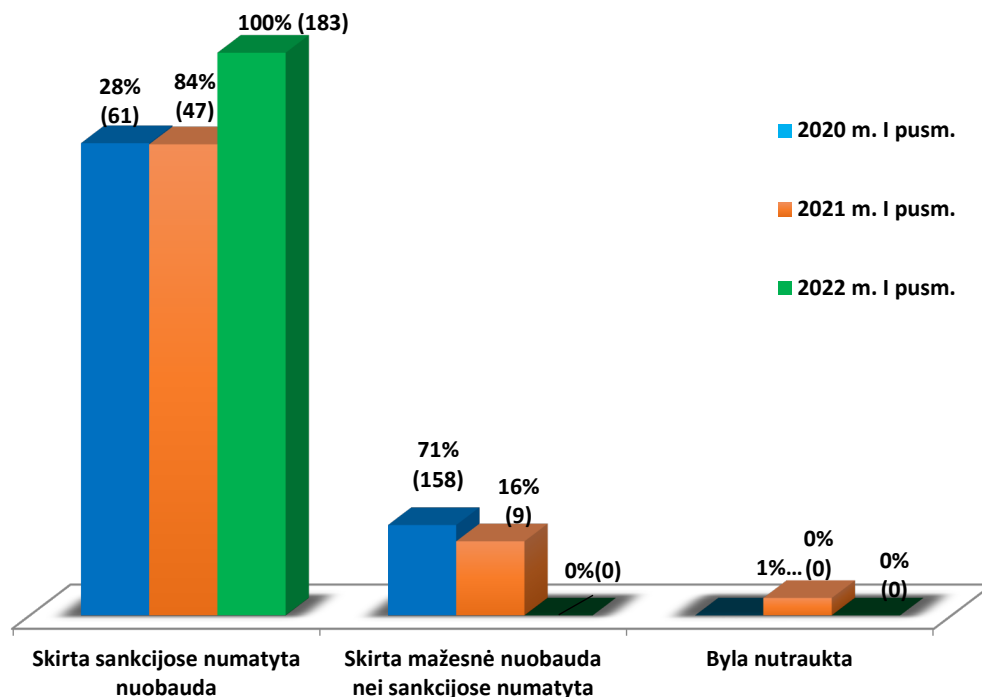
7 grafikas. Nelegaliai (neteisėtai) dirbę asmenys pagal veiklos formą

Nelegalaus darbo administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo teismuose ir Valstybinėje darbo inspekcijoje analizė

2022 m. I pusr. Valstybinė darbo inspekcija išnagrinėjo 183 nelegalaus darbo bylas (91,96 proc.) dėl 506 asmenų ir paskyrė 266,20 tūkst. Eur baudų. Valstybinė darbo inspekcija ANK 95 straipsnio sankcijoje numatytą administracinę nuobaudą (1 000 – 5 000 Eur) paskyrė 183 administracinių nusižengimų bylose, vidutiniškai 1 455 Eurų už kiekvieną atvejį, t. y. nebuvo nei vienoje byloje skirta mažesnė nei sankcijoje nustatyta administracinė nuobauda. 2022 m. I pusr. Valstybinė darbo inspekcija, išnagrinėjusi administracinio nusižengimo bylas pagal ANK 95 straipsnį, nenutraukė nė vienos bylos.

Valstybinės darbo inspekcijos 11 išnagrinėtų administracinių bylų pagal ANK 95 straipsnį dėl 35 asmenų pažeidėjai apskundė teismams. Per šį laikotarpį teismuose išnagrinėtos 3 nelegalaus darbo bylos (27,3 proc.) dėl 6 asmenų. Vieną nelegalaus darbo bylą apylinkės teismas nutraukė, tačiau Valstybinė darbo inspekcija, nesutikdama su pirmos instancijos teismo nutartyje išdėstytais argumentais, pateikė apeliaciją apygardos teismui, kuris panaikino apylinkės teismo nutartį ir paliko galioji Valstybinės darbo inspekcijos priimtą nutarimą administracinio nusižengimo byloje, kurioje buvo skirta 1000 Eur bauda.

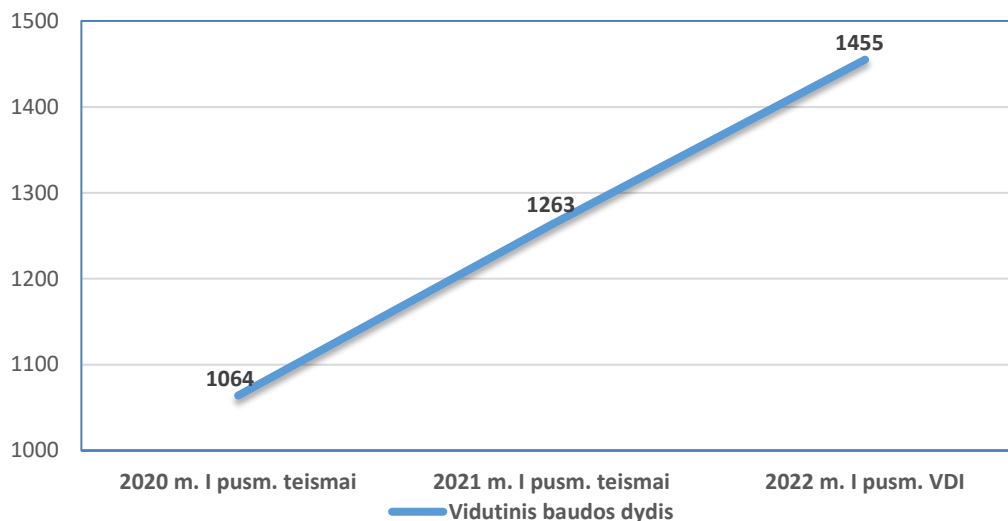
Administracinių nusižengimų bylų dėl nelegalaus darbo nagrinėjimo teismuose ir Valstybinėje darbo inspekcijoje rezultatai pateikiami 8 grafike.

8 grafikas. Bylų nagrinėjimo teismuose 2020-2021 I pusm. ir VDI už 2022 I pusm. rezultatai

Pagal Valstybinės darbo inspekcijos inspektorių dėl nelegalus darbo surašytus administracinių nusižengimų protokolus pagal ANK 95 str. Valstybinė darbo inspekcija darbdaviams per 2022 m. I pusmetį skyrė 266,2 tūkst. Eur baudų (2021 m. I pusm. teismai skyrė 157,8 tūkst. Eur baudų).

Traukdami administracinę atsakomybę asmenis pagal ANK 95 str., 2022 m. I pusm. Valstybinė darbo inspekcija taikė įvairių dydžių baudas. Vidutinis administracinės baudos dydis 2022 m. I pusm. už kiekvieną atvejį, kai buvo nustatytas nelegalaus darbo faktas, buvo 1 455 Eur. (9 grafikas). Didžiausios baudos už nelegalų darbą, kurias skyrė VDI – 5 500 Eur (5 atvejai), 5100 Eur (2 atvejai) ir 5000 Eur (1 atvejis), tokio dydžio baudos skirtos dėl pažeidimo pakartotinumui. Didžiausia bauda skirta VDI už nelegalų darbą, kai pažeidimas buvo padarytas pirmą kartą – 3 tūkst. Eur. (12 atvejų), ir tai daugiasusiai, kai nustatytų nelegaliai dirbančiųjų skaičius įmonėje buvo didesnis negu 1 asmuo.

9 grafikas. Vidutinės administracinės baudos dydžio duomenys

Pažeidimų bylų juridiniams asmenims nagrinėjimo Valstybinėje darbo inspekcijoje analizė

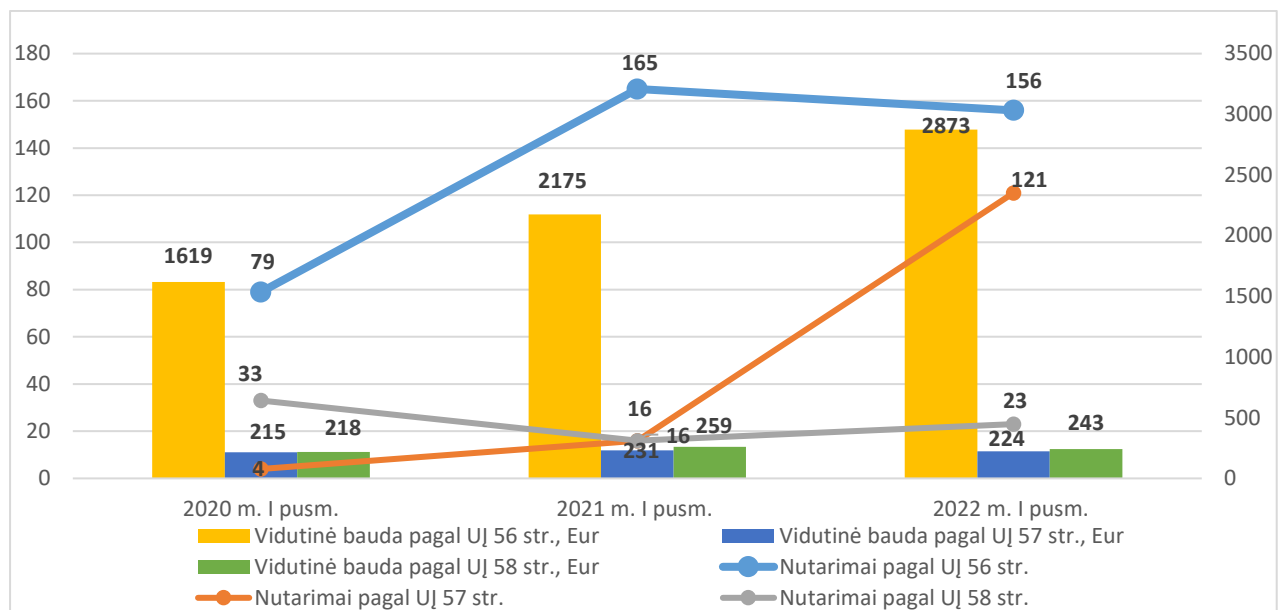
2022 m. I pusm. Valstybinė darbo inspekcija pagal surašytus pažeidimų protokolus juridiniams asmenims pagal UĮ priėmė viso 300 nutarimų skirti baudas, t. y., lyginant su 2021 m. I pusm. (197), 34% daugiau, o lyginant su 2020 m. I pusm. (116) 2,5 kartų daugiau.

Bendra juridiniams asmenims paskirtų 2022 m. I pusm. baudų suma – 480,89 tūkst. Eur, ir lyginant su 2021 m. I pusm. (366,75 tūkst. Eur), yra beveik 1,3 karto didesnė, nes daugiau nelegaliai dirbusių asmenų buvo nustatyta įmonėse, o lyginant su 2020 m. I pusm. (135,98 tūkst. Eur), beveik 3,5 kartų didesnė paskirtų baudų suma.

Priimtų nutarimų, tiek paskirtų baudų didėjimą nulėmė didesnis pažeidimų protokolų skaičiaus surašymas, kai susiformavo teismų praktika, t. y. kai Valstybinė darbo inspekcija nutarimus, skirti juridiniams asmenims baudas už nelegalų darbą, teismai paliko nepakeistais, ir savo sprendimais teismai pripažino, kad Valstybinė darbo inspekcija, paskirdama juridiniams asmenims ekonomines sankcijas, teisingai taikė Užimtumo įstatymo nuostatas.

2022 m. I pusm. Valstybinė darbo inspekcija pagal UĮ 56 str. nelegalaus darbo pažeidimo juridiniams asmenims bylose priėmė 156 nutarimus ir paskyrė 448,23 tūkst. Eur baudų. Didžiausia bausmė, paskirta juridiniam asmeniui pagal UĮ 56 str. dėl nelegalaus darbo, buvo 76,38 tūkst. Eur už nustatytus nelegaliai dirbusius 88 vairuotojus (87 užsieniečius). Kitai transporto įmonei pagal UĮ 56 str. buvo paskirta 30,38 tūkst. Eur. bausmė už nelegaliai dirbusius 35 vairuotojus (užsieniečius).

Priimtų nutarimų pagal UĮ skaičiaus ir juridiniams asmenims skirtų baudų vidurkio (Eur) dinamika pateikiama 10 grafike.

10 grafikas. Priimtų nutarimų pagal UĮ skaičiaus ir juridiniams asmenims skirtų baudų vidurkio (Eur) dinamika 2020-2022 m. I pusm.

Valstybinė darbo inspekcija per 2022 m. I pusm., siekdama atkreipti jaunimo žengiančio pirmuosius žingsnius darbo rinkoje, dėmesį į nelegalaus darbo žalą ir paaiškinti, kaip nelegalus darbas kenkia pačiam dirbančiajam, ką reikia žinoti prieš įsidarbinant, kad darbas būtų legalus, surengė 59 konsultacinius ir švietėjiškus renginius nelegalaus ir nedeklaruoto darbo žalos klausimais, teikiant prioritetą jaunimui.

Valstybinė darbo inspekcija š. m. gegužės 16–23 d. prisijungė prie kasmetinės pilietinės akcijos „Šioje šalyje nėra vietos šešėliui“. Prie akcijos Valstybinė darbo inspekcija prisijungė šeštus metus iš eilės. Šios akcijos metu Valstybinė darbo inspekcija savo kanalais skaitmeninėje erdvėje dalinosi ir akcijos organizatorių, ir pačios parengta informacija, atkreipiant dėmesį į šešėlinės

ekonomikos daromą žalą valstybei ir asmeniškai kiekvienam jos gyventojui. Pasirašiusi bendradarbiavimo sutartį su skaidraus verslo iniciatyva „Baltoji banga“ inspekcija yra oficiali šios iniciatyvos partnerė.

Per 2022 m. I pusmetį visuomenei bei žiniasklaidai teikta informacija nelegalaus, nedeklaruoto (neteisėto) darbo, užsieniečių įdarbinimo ir kitų darbo teisės pažeidimų kontrolės, prevencijos klausimais bei buvo viešinami rezultatai: išplatinti 7 informaciniai pranešimai, taip pat skelbta informacija Valstybinės darbo inspekcijos *Facebook* paskyroje.

2021 m. buvo pradėti filmuoti vaizdo klipai nelegalaus darbo prevencijos klausimais reklaminei kampanijai socialiniuose tinkluose vykdyti. 2022 m. I pusr. serija video filmukų, kuriuose įvairūs nuomonės formuotojai konsultuojasi su Valstybinės darbo inspekcijos darbuotojais apie nelegalų darbą, buvo platinami socialiniuose tinkluose – Valstybinės darbo inspekcijos *Facebook* ir *Youtube* paskyrose (pvz.: <https://www.youtube.com/watch?v=gBKFQDjeq2U>).

Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje skelbiamas pasitikėjimo telefonas raginant informuoti apie nelegalų darbą. Apie šį telefoną nuolat informuojama Valstybinės darbo inspekcijos informaciniuose pranešimuose, inspektorių susitikimuose su visuomene, verslui organizuojamų seminarų metu. Valstybinės darbo inspekcijos interneto svetainėje taip pat skelbiama pagrindinė informacija apie darbo santykius ir Valstybinės darbo inspekcijos kontaktiniai telefonai anglų, rusų ir ukrainiečių kalbomis.

TENDENCIJOS

Valstybinės darbo inspekcijos vykdytos nelegalaus darbo kontrolės metu pastebėtos nelegalaus ir nedeklaruoto darbo apraiškos, kurios nekinta keletą metų:

- 2022 m. rizikingiausiais ekonominės veiklos sektoriais, kuriuose gali pasireiškia nelegalus darbas ir vykdoma neregistruota savarankiška veikla, toliau išlieka statyba, transportas ir saugojimas, apdirbamoji pramonė, aptarnavimo veikla (įvairių paslaugų teikimas gyventojams). Šiuose sektoriuose 2022 II pusr. Valstybinė darbo inspekcija vykdys kontrolės ir prevencijos priemones.

- Dėl įvesto statybos sektoriuje Skaidriai dirbančiojo ID kodo ir taikomų pakankamai didelių sankcijų, 2022 m. I pusr., kaip ir buvo prognozuojama, dominuoja neregistruota savarankiška veikla individualios statybos namuose, renovuojamuose namuose ir remontuojamuose butuose. Pagal nustatomų nelegaliai dirbusių asmenų skaičių kituose sektoriuose, galima daryti išvadą, kad juose nustatomų nelegaliai dirbusių asmenų skaičius išlieka beveik nepakitęs arba mažėja;

- Toliau nustatoma nelegalaus darbo forma – nedeklaruotas darbas, t. y. nežymimas dirbtas darbo laikas, neapskaitomas viršvalandinis ir naktinis darbas, darbai organizuojami poilsio dienomis, neįforminant to nustatyta tvarka, nesilaikoma darbo ir poilsio laiko reikalavimų, netinkamai įforminamos darbo sutarties sąlygos, tuo pačiu neapmokama darbuotojui už darbą bei nesumokami nustatyti mokesčiai. Pažymėtina, kad 2022 m. I pusr. 33 proc. nustatytų nedeklaruoto darbo pažeidimų buvo dėl darbo apmokėjimo, t. y. vis daug atvejų yra nustatoma, kai darbuotojams nesumokamas visas uždirbtas darbo užmokestis. Ekonominės veiklos sektoriai, kuriuose pasireiškia nedeklaruotas darbas – transportas ir saugojimas, statyba, didmeninė ir mažmeninė prekyba, viešasis maitinimas ir kitos aptarnavimo veiklos. Per 2022 m. I pusr. 45,5 proc. (221 asmuo) visų nedeklaruotą darbą dirbusių asmenų (456 asmenys) buvo nustatyta šiuose sektoriuose.

- Nelegaliai (neteisėtai) dirbusių užsienio šalių piliečių skaičius toliau išlieka pakankamai didelis, 2022 m. I pusr. ypač transporto sektoriuje.

Apibendrinant galima daryti išvadą, kad žemo lygio darbdavių darbo kultūra, t. y. kai su darbuotojais nesudaromos darbo sutartys, nesilaikoma darbų saugos reikalavimų, neužtikrinamas tinkamas darbuotojų darbo ir poilsio režimas, kai mokamas mažas darbo užmokestis arba dalis darbo užmokesčio mokama „vokeliuose“, kai neapmokamas viršvalandinis bei darbas poilsio dienomis, darbuotojams neužtikrinamas socialinis saugumas, kai nėra investuojama į darbuotojų kvalifikaciją, kai didžioji sukuriamos pridėtinės vertės dalis atitenka įmonių savininkams, neigiamai veikia darbo rinką, t. y. didina jos šėšėlį. Darbo jėgos apmokestinimo dydis dažnai yra tas veiksnys, kuris turi

neigiamos įtakos darbo kultūrai, ypačingai mažoms organizacijoms, ir tampa priežastimi skatinančia nelegalų (neteisėtą) ir nedeklaruotą darbą, bei daryti kitus darbo įstatymų pažeidimus. Tai didėja esant blogai ekonominei situacijai. Pagrindinės priežastys ir paskatos nelegaliam (neteisėtam) ir nedeklaruotam darbui bei kitiems darbo įstatymų pažeidimams 2022 m. I pusr. buvo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) pandemijos ilgasakės pasekmės, dėl karo Ukrainoje agresorei Rusijai taikomų sankcijų išaugusios energetinių resursų ir kitų žaliavų kainos, prekių ir žaliavų tiekimo grandinių trikdžiai, išaugusi infliacija ir dėl to blogėjanti verslo ir darbuotojų finansinė padėtis.